

XX MAŁOPOLSKIE DNI DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

WOLNOŚĆ KRZEPI

19–20 i 26–27 maja 2018 • dniedzictwa.pl

Wolność krzepi! 20. edycja Małopolskich Dni Dziedzictwa Kulturowego

Już po raz 20. Małopolski Instytut Kultury w Krakowie zaprasza krakowian i gości do uczestnictwa w Małopolskich Dniach Dziedzictwa Kulturowego. W tym roku odbędą się one pod hasłem „Wolność krzepi!” – poznamy miejsca i bohaterów ściśle związanych z XX-leciem międzywojennym. Odzyskanie niepodległości po 123 latach, rozwój społeczno-gospodarczy, aktywność niezwykłych osobowości – wszystko to sprawia, że z podziwem patrzymy na ten czas i chętnie do niego wracamy. Tegoroczna edycja Dni Dziedzictwa odbędzie się w dwa majowe weekendy (19–20 i 26–27 maja). Wraz z przewodnikami, animatorami zabaw i gier dla dzieci, naukowcami i pasjonatami wielu dziedzin zwiedzimy 11 zabytkowych obiektów, w tym miejsca na co dzień niedostępne. Udział w wydarzeniach jest bezpłatny, jednak na część z nich obowiązuje rezerwacja miejsc, która rozpocznie się 14 maja br. (zapisy na pierwszy weekend) i 21 maja br. (zapisy na drugi weekend) na stronie Dniedzictwa.pl oraz pod nr. tel. 12 423 35 55.

Historia, nauka i walka o prawa obywatelskie kobiet

31 października 1918 roku Kraków ogłasza swoją niepodległość. Ziemie polskie co prawda znajdują się wciąż pod okupacją zaborców, ale w Krakowie powiewają już polskie flagi. Do władzy dochodzi Polska Komisja Likwidacyjna, mająca za zadanie zniesienie austriackich urzędów na terenie Galicji. W jej prezydium zasiada Wincenty Witos, chłop z Wierzchosławic, późniejszy trzykrotny premier Polski i charyzmatyczny przywódca ruchu ludowego. Dom rodzinny i muzeum jego imienia znajdują się na trasie zwiedzania (26–27 maja 2018 r.).

I wojna światowa wstrzymała otwarcie Akademii Górniczej (obecnie Akademia Górniczo-Hutnicza)

i dopiero w 1918 Komitet Organizacyjny uczelni rozpoczął nabór na rok akademicki. Jego uroczystej inauguracji dokonał w 1919 roku marszałek Józef Piłsudski. Podczas Dni Dziedzictwa posłuchamy ciekawej historii budowy gmachu uczelni, zejdziemy do kopalni, zobaczymy bogate zbiory geologiczne, techniczne i artystyczne oraz weźmiemy udział w fascynujących pokazach, np. z ciekłym azotem w roli głównej (26–27 maja 2018 r.).

Co prawda wolność krzepi, ale rzeczywistość lat 20. XX wieku była dość niewesoła: brakowało żywności, węgla do ogrzewania mieszkań i gazu do gotowania, szalała drożyzna, a co najgorsze – wybuchały epidemie chorób zakaźnych, m.in. hiszpanki czy tyfusu. Szczepionki przeciw nim wytwarzały zakłady produkcji surowic i szczepionek profesora Odon Bujwida, mieszczące się przy ulicy Lubicz 34. Żona profesora Kazimiera Bujwidowa zapisała się natomiast w historii walki o prawa obywatelskie kobiet. To m.in. dzięki niej kobiety w 1918 roku mogły startować i głosować w wyborach. W kamienicy przy Lubicz 34 czekają na nas zajęcia na temat bakterii oraz nauka języka... esperanto, którego Odon Bujwid był wielkim propagatorem (26–27 maja 2018 r.).

Zostań detektywem

Kraków w XIX wieku był miastem twierdzą, z tego powodu na jego terenie armia austro-węgierska wzniosła wiele fortów. Niektóre z nich odegrały ważną rolę w obronie miasta przed Rosjanami w 1914 roku – jak Fort 50 ½ O Barycz (inaczej zwany też Kosocice). Zapraszamy do eksplorowania go w towarzystwie specjalistów, nie zabraknie także atrakcji dla dzieci – odbędą się warsztaty „Buszując w forcie” i „Budowanie rakiet wodnych”. Powstanie też specjalnie przygotowana na tegoroczne Dni Dziedzictwa wystawa (19–20 maja 2018 r.).

Bronowice kojarzą się z dworami: Tetmajerówką i Rydlówką, znanymi z „Wesela” Stanisława Wyspiańskiego. Nieliczni wiedzą, że zachwycających posiadłości w Bronowicach jest więcej. Podczas Dni Dziedzictwa będzie można odwiedzić, na co dzień zamknięty, dworek Rutkowskich projektu Józefa Gałęzowskiego, czołowego architekta międzywojnia. Dziś dworek należy do Instytutu Farmakologii PAN – mieści się w nim Zakład Fitochemii, w którym bada się skład chemiczny niektórych roślin. W ogrodzie czekają na nas warsztaty botaniczne, kawiarenka i... gra detektywistyczna dla najmłodszych (19–20 maja 2018 r.).

Piec kręgowy, balony, szybowiec i muzyka z kocyka

We wsi Płaza pod Chrzanowem zachęcamy do obejrzenia wyjątkowego zabytku techniki – pieca kręgowego służącego do wypalania wapna, który jest najlepiej zachowanym tego typu urządzeniem w Polsce i unikatem w skali europejskiej. Zbudowany pod koniec XIX wieku piec na pierwszy rzut oka przypomina sporych rozmiarów drewnianą stodołę. To tutaj przez dziesięciolecia powstawał doskonałej jakości produkt wykorzystywany w budownictwie, przemyśle i rolnictwie odradzającego się po zaborach i I wojnie nowego państwa (19–20 maja 2018 r.).

Tymczasem pod koniec lat 20. XX wieku Ignacy Mościcki, prezydent II RP i chemik z wykształcenia, zdecydował o budowie Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Tarnowie. Na terenie o powierzchni 670 ha w ciągu trzech lat zbudowano fabrykę, wokół której szybko powstały funkcjonalne osiedla mieszkaniowe, gospodarstwo rolne z własnym warzywnikiem oraz polećka doświadczalna. Była to jedna z największych inwestycji w międzywojennej Polsce i jedna z najnowocześniejszych w Europie.

W czasie majowego weekendu (26–27 maja 2018 r.) będzie można zwiedzić Mościce wraz z zabytkową willą Eugeniusza Kwiatkowskiego, jednego z dyrektorów fabryki. Do wydarzenia włączyło się także Centrum Sztuki Mościce – na jego terenie odbędzie się balonowy piknik w stylu retro z minilotniskiem przygotowanym przez Mościcki Klub Balonowy. Będą tam czekać sprzęt lotniczy, szybowiec Foka 4, symulatory lotu, żyroskopy, a także balonowe treningi pokazowe. Dodatkowo Centrum Sztuki Mościce zaprasza na fajfy (tańce) oraz „muzykę z kocyka”, czyli koncert zespołu Bartek Szu & Te Fajne Dziewczyny (wstęp na oba wydarzenia jest odpłatny).

Kościół i escape game z Napoleonem Żabą

W Raławicach koło Olkusza będzie można zwiedzić (19–20 maja 2018 r.) drewniany kościół pw. Narodzenia NMP z 1615 roku razem z cennym wyposażeniem. Z kolei w Zbylitowskiej Górze pod Tarnowem – kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego, budowlę powstałą po I wojnie światowej według projektu krakowskiego architekta Ludwika Wojtyczki. Nowego kształtu artystycznego kościół nabrał w latach 50. za sprawą prof. Jerzego Nowosielskiego. Natomiast na terenie dworu rodziny Żabów w Zbylitowskiej Górze odbędzie się zabawa typu escape game. W jej trakcie dzieci będą mogły rozwikłać zagadkę tajemniczego dworu – niegdyś wypełnionego starymi księgami pozostawionymi m.in. przez Napoleona Żabę, podróżnika i naukowca, propagatora mnemotechniki. Na dorosłych czekają oprowadzanie z przewodnikiem i wystawa pamiątek rodziny Żabów.

Bezpłatna publikacja

Jak co roku Małopolskim Dniom Dziedzictwa Kulturowego będzie towarzyszyć okolicznościowe wydawnictwo, tym razem w beletrystycznej formie. O obiektach i ich historii napisał Jakub Kornhauser, krakowski poeta, tłumacz, eseista, krytyk literacki i literaturoznawca, wykładowca Uniwersytetu Jagiellońskiego. Książka będzie dostępna bezpłatnie w punktach informacyjnych MIK oraz w wersji elektronicznej na stronie Dnidziedzictwa.pl.